

Posudek vedoucího diplomové práce “Názornost a význam u Edmund Husserla”

Autorka: Bc. Lenka Pieterová

Vedoucí: Mgr. Hynek Janoušek, Ph.D.

Hodnocení obsahové stránky práce: Autorka se dala za cíl představit hlavní rozlišení Husserlovy rané teorie významu v jejich vztahu k Husserlovu pojetí názoru, a to zejména v Husserlových *Logických zkoumáních*. Vzhledem k náročnosti Husserlovy terminologie a myšlenkového pochodu objemných *Logických zkoumáních* musím jako vedoucí vyjádřit politování, že autorka nevyužila možnost se mnou práci – kromě počátečního nastínění zvoleného tématu – jakkoliv konzultovat. Díky tomu práce zbytečně zápolí s vyjasněním některých základních termínů u Husserla, s logikou svého postupu a s výraznou argumentační nejasností. To je dáno mimo jiné tím, že řada distinkcí týkajících se pojmu významu a názoru v *Logických zkoumáních* byla pomínuta a do některých byly promítnuty významy odjinud, díky čemuž ve svých úvahách užívá autorka Husserlovy pojmy v neúplné podobě – dochází tak ke zbytečným omylům a zmatením a celkového dojmu jakési abstraktní mlhy, v níž se autorka s vynaložením nemalého úsilí, které je přesto třeba ocenit, snaží dobrat smyslu Husserlových nauk.

Celkově vzato považuji práci za obhajitelnou, neboť určité základní schéma Husserlovy nauky práce, zejména ve svých úvodních pasážích poskytuje. Autorka správně odlišuje roviny objektivního významu inspirovanou Bolzanem a Lotzem od roviny subjektivních intencionálních prožitků, v nichž se podle Husserla významy jakožto univerzálie instancují, a od roviny předmětů, „o nich“ akty jsou. Autorka také celkem správně nastiňuje Husserlovu motivaci, z níž při analýze významu v *Logických zkoumáních* vycházel – tj. jeho snahu načrtnout nepsychologickou koncepci čisté logiky a ukázat možnost jejího uchopení v lidské subjektivitě. Podává také správně alespoň obecné základní Husserlovy sémiotické distinkce: rozlišení znak, poukaz, výraz - byť „fenomenologii“ výrazu (např. významuplného slovního znění) v rozdílu jeho danosti od poukazu (např. odkazu kouře na oheň) nepodává. Zmiňuje také správně rozdíl mezi jmenovací, významovou a manifestační funkcí výrazu, byť se zdá, že nešťastný Husserlův termín „jmenovací“ ji svedl k tomu, že význam u Husserla pokládá za jméno (není tomu tak, Husserl jasně odlišuje jmenování a vypovídání – jméno a soud)

Skutečně závažné, až nepochopitelné nedostatky práce vidím v tom, že autorka neposkytla žádnou analýzu Husserlova textu, která by se nějak týkala vlastní teorie intencionality. Nikde není vůbec zmíněn rozdíl mezi objektivující a neobjektivující intencionalitou, materií a kvalitou aktu, smyslem a formou pojetí počitků (znakové, obrazové, perceptivní pojetí). Nikde není dokonce ani podána vlastní analýza názoru a evidence u Husserla na úrovni intencionálních prožitků jako takových (práce sama má přitom pojem názoru v názvu), tj. není pořádně vysvětlen názor jako syntéza identifikace míněného a daného, evidence jako prožitek vyplnění. Není vysvětlen rozdíl mezi názorem imaginativním a perceptivním, který dává „věc samu“, a dále mezi názorem smyslovým, vyplňujícím význam smyslového vnímání, a kategoriálním (logickým), v němž dochází k názoru formální prvky významových a předmětných útvarů (formální ontologická určení předmětů a formální logická určení představ a vět „o sobě“). Díky tomu chybí také rozlišení materiálních a formálních významů (mající roli významové formy a látky), byť autorka diskutuje rozlišení významů samostatných a nesamostatných. V podstatě by šlo takovouto analýzu přirovnat k analýze poznání v Kantově *Kritice čistého rozumu*, v níž by nebyl pořádně vysvětlen rozdíl mezi formou názoru a počitkem, kategoriemi a schématy či čistým a empirickým názorem. Dáno je to asi tím, že autorka při náročnosti textu prvního logického zkoumání neměla již čas pročíst páté a šesté logické zkoumání, kde dochází k vlastnímu rozpracování pojmů významu a názoru u raného Husserla. Bez osvojení si těchto základních distinkcí jsou metafyzické úvahy o povaze Husserlovy teorie, jichž je práce plná, vesměs marné a výklady extrémně nejasné až matoucí. Díky tomu je práce daleko za vlastními možnostmi autorky, které jsou v její snaze po argumentaci a celkovém uchopení smyslu Husserlovy nauky jinak dobře patrné. V práci se dále objevují chyby v pochopení některých pojmů a celkového kontextu, z něhož se cituje (např. při výkladu rozdílu ekvivokace a univerzality,

v roli smyslové ilustrace v teorii významu a řada dalších).

Díky tomuto velice nešťastnému stavu věci práci doporučuji k obhajobě, bohužel však pouze s výsledkem **dobře**.

Hodnocení formální stránky práce: Bez výhrad

Otázky k obhajobě:

1. Mohla byste vysvětlit rozdíl mezi empirickým a kategorickým názorem u Husserla a mezi názorem perceptivním (vnímáním) a imaginativním (obrazovým, fantazijním)?
2. Mohla byste na úrovni subjektivních prožitků popsat rozdíl mezi materií a kvalitou aktu a mezi významovou a poznávající podstatou aktu u Husserla?
3. Jakou teorii významu Husserl kritizuje, když říká, že význam výrazů „algebraická rovnice“ či „církev“ nelze spatřovat v jejich smyslové ilustraci (představě znaků na papíře či kostelních věžích).